

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

10. oktober 2017*

»Præjudiciel forelæggelse – tilnærmelse af lovgivningerne – ansvarsforsikring for motorkøretøjer – direktiv 90/232/EØF – artikel 1 – ansvar for personskade forvoldt på enhver anden passagerer end føreren – obligatorisk forsikring – direkte virkning – direktiv 84/5/EØF – artikel 1, stk. 4 – organ, der skal erstatte tings- og personskade forvoldt af et ikke-identificeret eller ikke-forsikret køretøj – påberåbelse af et direktiv over for en medlemsstat – betingelser for, at et privatretligt organ kan anses for at være et statsligt organ, over for hvilket der kan støttes ret på de bestemmelser i et direktiv, der kan have direkte virkning«

I sag C-413/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Supreme Court (øverste domstol, Irland) ved afgørelse af 12. maj 2015, indgået til Domstolen den 27. juli 2015, i sagen

Elaine Farrell

mod

Alan Whitty,

Minister for the Environment,

Irland,

Attorney General,

Motor Insurers Bureau of Ireland (MIBI),

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling),

sammensat af præsidenten, K. Lenaerts, vicepræsidenten, A. Tizzano, afdelingsformændene R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Rosas og J. Malenovský samt dommerne E. Juhász, A. Borg Barthet (refererende dommer), D. Šváby, M. Berger, A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos og M. Vilaras,

generaladvokat: E. Sharpston

justitssekretær: assisterende justitssekretær T. Millett,

* Processprog: engelsk.

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 5. juli 2016,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Minister for the Environment, Ireland og Attorney General ved E. Creedon og S. Purcell, som befuldmægtigede, bistået af J. Connolly, SC, og C. Toland, BL,
- Motor Insurers Bureau of Ireland (MIBI) ved sollicitor J. Walsh og barrister B. Murray samt ved L. Reidy og B. Kennedy, SC,
- den franske regering ved G. de Bergues og D. Colas samt ved C. David, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved H. Krämer og K.-Ph. Wojcik, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 22. juni 2017,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører spørgsmålet, om der over for et privatretligt organ, hvortil en medlemsstat har overdraget opgaven i artikel 1, stk. 4, i Rådets andet direktiv 84/5/EØF af 30. december 1983 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer (EFT 1984, L 8, s. 17), som ændret ved Rådets tredje direktiv 90/232/EF af 14. maj 1990 (EFT 1990, L 129, s. 33, herefter »andet direktiv«), kan støttes ret på de bestemmelser i direktivet, der kan have direkte virkning.
- 2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en sag i første instans mellem på den ene side Elaine Farrell og på den anden side Alan Whitty, Minister for the Environment (miljøministeren, Irland), Ireland (Irland), Attorney General og Motor Insurers Bureau of Ireland (MIBI), vedrørende erstatning for den personskade, som Elaine Farrelle har lidt i forbindelse med et færdselsuheld.

Retlige rammer

EU-retlige forskrifter

- 3 Artikel 3, stk. 1, i Rådets direktiv 72/166/EØF af 24. april 1972 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer og kontrollen med forsikringspligtens overholdelse (EFT 1972 II, s. 345, herefter »første direktiv«) bestemmer:

»Hver medlemsstat træffer [...] alle formålstjenlige foranstaltninger for at sikre, at erstatningsansvaret for køretøjer, der er hjemmehørende i det pågældende land, er dækket af en forsikring. Der træffes inden for rammerne af disse foranstaltninger bestemmelse om, hvilke skader der dækkes, samt om forsikringens nærmere vilkår«.

- 4 Andet direktivs artikel 1 bestemmer:

»1. Den forsikring, der er omhandlet i [første direktivs] artikel 3, stk. 1, [...] skal dække tingsskade såvel som personskade.

[...]

4. Hver medlemsstat opretter eller godkender et organ, der mindst inden for den lovpligtige forsikringsgrænser skal erstatte tingsskade og personskaade, der forvoldes af et ukendt køretøj eller et køretøj, for hvilket den i stk. 1 omhandlede lovpligtige forsikring ikke er tegnet. Denne bestemmelse griber ikke ind i medlemsstaternes ret til at tillægge eller undlade at tillægge dette organs intervention en subsidiær karakter samt til at give regler for regresretten mellem dette organ, den eller de for uheldet ansvarlige og andre forsikringselskaber eller organer inden for den sociale sikring, der skal yde skadelidte erstatning for samme skade. Medlemsstaterne må imidlertid ikke tillade, at organet gør udbetalingen af erstatning betinget af, at skadelidte på en eller anden måde godtgør, at den ansvarlige part er ude af stand til eller nægter at betale.

[...]«

5 Andet direktivs artikel 2, stk. 1, første afsnit, bestemmer:

»Ved gennemførelsen af [første direktivs] artikel 3, stk. 1, [...] skal de enkelte medlemsstater træffe passende foranstaltninger for at sikre, at enhver lovbestemmelse eller enhver klausul i en forsikringspolice, der er udstedt i overensstemmelse med [første direktivs] artikel 3, stk. 1, [...] og som bestemmer, at forsikringen ikke dækker nedenstående personers anvendelse af eller kørsel med køretøjet, ikke har nogen indvirkning på krav fra tredjemand, der lider skade ved et uheld:

– personer, som hverken udtrykkeligt eller stiltiende har tilladelse hertil

eller

– personer, som ikke har et kørekort, der giver dem ret til at føre det pågældende køretøj

eller

– personer, som ikke efterlever retsfor skrifterne vedrørende køretøjets tekniske og sikkerhedsmæssige stand.«

6 Anden, tredje, fjerde og femte betragtning til tredje direktiv 90/232 (herefter »tredje direktiv«) lyder som følger:

»[I] henhold til artikel 3 i [første] direktiv [...] skal hver medlemsstat træffe alle formålstjenlige foranstaltninger for at sikre, at erstatningsansvaret for motorkøretøjer, der er hjemmehørende i den pågældende stat, er dækket af en forsikring; der bør inden for rammerne af disse foranstaltninger træffes bestemmelse om, hvilke skader der dækkes, samt om forsikringens nærmere vilkår.

[V]ed [andet] direktiv [...] blev forskellene mellem medlemsstaterne med hensyn til beløbsrammer og vilkår for de lovpligtige ansvarsforsikringer mindsket betydeligt; der består dog stadig betydelige forskelle med hensyn til sådanne forsikringers dækningsomfang.

[D]er skal sikres personer, der lider skade ved uheld forvoldt af motorkøretøjer, ensartet behandling, uanset hvor i [Unionen] uheldet finder sted.

[D]er er navnlig lakuner i den i visse medlemsstater gældende lovpligtige forsikringsdækning af passagerer i motorkøretøjer; for at beskytte denne særligt sårbare kategori af potentielle skadelidte bør sådanne lakuner udfyldes.«

7 Følgende fremgår af tredje direktivs artikel 1, stk. 1:

»Med forbehold af [andet direktivs] artikel 2, stk. 1, andet afsnit, [...] skal den i [første direktivs] artikel 3, stk. 1, [...] omhandlede forsikring dække ansvaret for personskader, der ved færdsel med et køretøj forvoldes på andre passagerer end føreren.«

8 Ifølge tredje direktivs artikel 6, stk. 2, havde Irland en frist indtil den 31. december 1998 til at efterkomme artikel 1 for så vidt angår passagerer bag på motorcykler og en frist indtil den 31. december 1995 til at efterkomme artikel 1 for så vidt angår andre køretøjer.

Irsk ret

9 Section 56 i Road Traffic Act 1961 (færdselsloven af 1961) krævede i den affattelse, der var gældende på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen (herefter »loven af 1961«), at enhver person, der benyttede et motorkøretøj, skulle være dækket af en forsikring for skade på tredjemand på et offentligt sted. Denne forsikringspligt omfatter imidlertid ikke skader forvoldt på personer, som rejser i de dele af et motorkøretøj, som ikke er udstyret til passagerer.

10 Ifølge section 78 i loven af 1961 skal assurandører, der udbyder køretøjsforsikringer i Irland, være medlemmer af MIBI.

11 MIBI er et selskab uden selskabskapital, hvis hæftelse er begrænset til en garantikapital, og finansieres fuldstændigt af medlemmerne, der er assurandører, som opererer på markedet for motorkøretøjsforsikringer i Irland. MIBI blev oprettet i november 1954 i forlængelse af en aftale mellem Department of Local Government og de assurandører, der tegner motorkøretøjsforsikring i Irland.

12 I henhold til punkt 2 i en aftale indgået mellem miljøministeren og MIBI i løbet af 1988 kan MIBI sagsøges af enhver, der nedlægger påstand om, at en fører, der ikke er forsikret eller ikke kan identificeres, skal betale erstatning. Ifølge punkt 4 i denne aftale indvilliger MIBI i at betale erstatning til personer, der er påført skade af bilister, der ikke er forsikrede eller ikke kan identificeres. MIBI's pligt til at udbetale erstatning til de skadelidte indtræder, hvis en fordring i henhold til dom ikke opfyldes fuldt ud inden for 28 dage, og hvis denne dom omfatter »ethvert ansvar for personskade eller tingsskade, som skal være dækket af en godkendt forsikringspolice i henhold til section 56 i [loven af 1961]«.

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

13 Elaine Farrell kom til skade ved et færdselsuheld den 26. januar 1996 som passager i en varevogn, som ejeren og føreren, Alan Whitty, mistede herredømmet over. Ved uheldet sad Elaine Farrell på gulvet bag i Alan Whittys køretøj, som hverken var bygget eller udstyret til transport af passagerer bagi.

14 Da Alan Whitty ikke var forsikret mod den personskade, som Elaine Farrell blev påført, fremsatte hun krav om erstatning over for MIBI.

15 MIBI afslog Elaine Farrells erstatningskrav, fordi ansvaret for den personskade, hun havde lidt, ikke var omfattet af den lovpligtige forsikring i henhold til irsk ret.

- 16 I september 1997 anlagde Elaine Farrell sag ved de irske retsinstanser mod Alan Whitty, miljøministeren, Irland, Attorney General og MIBI og gjorde bl.a. gældende, at de gældende nationale gennemførelsesbestemmelser på tidspunktet for uheldet ikke havde gennemført de relevante bestemmelser i første og tredje direktiv korrekt. High Court (ret i første instans) forelagde derefter sagen for Domstolen til præjudiciel afgørelse.
- 17 I forbindelse med denne forelæggelse fastslog Domstolen dels, at tredje direktivs artikel 1 skulle fortolkes således, at den var til hinder for en national lovgivning, hvorefter den lovpligtige ansvarsforsikring for motorkøretøjer ikke dækker ansvar for personskade forvoldt på personer, der befinder sig i en del af et motorkøretøj, som ikke er bygget til og udstyret med sæder til passagerer, dels at artiklen opfyldte alle de nødvendige betingelser for at have direkte virkning og derfor tillægger borgerne rettighederne, som de kan påberåbe sig direkte ved de nationale domstole. Domstolen fastslog imidlertid, at det tilkom den nationale ret at efterprøve, om denne bestemmelse kunne påberåbes i forhold til et organ som MIBI (dom af 19.4.2007, Farrell, C-356/05, EU:C:2007:229, præmis 36 og 44)
- 18 I dom af 31. januar 2008 fastslog High Court (ret i første instans), at MIBI var et statsligt organ, og derfor havde Elaine Farrell krav på erstatning fra MIBI.
- 19 MIBI har iværksat appel til prøvelse af denne dom til den forelæggende ret, da selskabet er af den opfattelse, at det ikke er et statsligt organ, og følgelig kan der ikke over for selskabet støttes ret på bestemmelser – selv med direkte virkning – i et direktiv, som ikke var blevet gennemført i national ret.
- 20 Elaine Farrell har efter forhandlinger mellem parterne i hovedsagen modtaget et passende erstatningsbeløb til dækning af sine skader. MIBI på den ene side og miljøministeren, Irland og Attorney General på den anden side er imidlertid uenige om, hvem der skal bære omkostninger forbundet med denne erstatning.
- 21 Supreme Court (øverste domstol, Irland) er af den opfattelse, at besvarelsen af dette spørgsmål afhænger af, hvorvidt MIBI skal anses for at være et statsligt organ, over for hvilket der kan støttes ret på de bestemmelser i direktivet, der kan have direkte virkning, og har udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal testen i præmis 20 i dom af 12. juli 1990, Foster m.fl. (C-188/89, EU:C:1990:313), vedrørende spørgsmålet om, hvad der udgør et statsligt organ i en medlemsstat, forstås således, at betingelserne i denne test skal finde anvendelse
- a) kumulativt eller
- b) hver for sig?
- 2) For så vidt som visse særlige forhold, der blev henvist til i dom af 12. juli 1990, Foster m.fl. (C-188/89, EU:C:1990:313), subsidiært kan anses for at være forhold, hvortil der skal tages behørigt hensyn ved en overordnet bedømmelse, findes der da et grundlæggende princip bag de særlige forhold, der blev lagt til grund i den nævnte dom, som en ret skal anvende ved afgørelsen af, om et bestemt organ er et statsligt organ?
- 3) Er det tilstrækkeligt, at en medlemsstat har tildelt et organ en omfattende forpligtelse med det angivelige formål at opfylde EU-retlige forpligtelser, for at dette organ kan anses for at være et statsligt organ i medlemsstaten, eller er det herudover nødvendigt, at et sådant organ endvidere har
- a) særlige beføjelser eller b) fungerer under medlemsstatens direkte kontrol eller tilsyn?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 22 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 288 TEUF skal fortolkes således, at den ikke udelukker, at der over for en enhed, som ikke har alle de i præmis 20 i dom af 12. juli 1990, Foster m.fl. (C-188/89, EU:C:1990:313), nævnte karakteristika, kan støttes ret på de bestemmelser i et direktiv, der kan have direkte virkning.
- 23 I præmis 3-5 i den nævnte dom fastslog Domstolen, at det omhandlede organ i den sag, der gav anledning til dommen, nemlig British Gas Corporation, var »et ved lov oprettet organ«, »som havde til opgave at udvikle og opretholde gasforsyningen i Storbritannien, og som havde monopol herpå«, at »[m]edlemmerne af [dets] bestyrelse blev udpeget af vedkommende Secretary of State[, som] ligeledes [var] beføjet til at give [British Gas] generelle anvisninger med hensyn til spørgsmål, der berørte nationale interesser, samt anvisninger vedrørende organets ledelse«, og at British Gas var beføjet til »med vedkommende Secretary of States samtykke at lade lovforslag fremsætte for Parlamentet«.
- 24 I denne forbindelse bemærkede Domstolen i dommens præmis 18, at Domstolen »i en række sager [har] statueret, at borgerne kunne støtte ret på ubetingede og tilstrækkelig[t] præcise direktivbestemmelser over for organer eller enheder, som var undergivet statslig myndighed eller kontrol, eller som havde særlige beføjelser ud over dem, der følger af de regler, der finder anvendelse i forholdet mellem borgerne«.
- 25 Heraf udledte Domstolen i den nævnte doms præmis 20, at »et organ, som – uanset sin retlige organisationsform – ved en af staten udstedt retsakt har fået til opgave at yde offentlig servicevirksomhed under statens tilsyn, og som med henblik herpå har særlige beføjelser ud over dem, der følger af de regler, der finder anvendelse på forholdet mellem borgerne, i hvert fald hører til de organer, over for hvilke der kan støttes ret på de bestemmelser i et direktiv, der kan have direkte virkning«.
- 26 Som anført af generaladvokaten i punkt 50 i forslaget til afgørelse, tydeliggør den omstændighed, at Domstolen i præmis 20 i dom af 12. juli 1990, Foster m.fl. (C-188/89, EU:C:1990:313), valgte at benytte ordlyden »i hvert fald hører til [disse] organer«, at Domstolen ikke forsøgte at formulere en generel test, som kan dække alle de situationer, hvori der over for en enhed kan støttes ret på de bestemmelser i et direktiv, der kan have direkte virkning, men at Domstolen fastslog, at et organ som omhandlet i den sag, der gav anledning til dommen, under alle omstændigheder skal anses for et sådant, da det opfylder alle de i præmis 20 nævnte karakteristika.
- 27 Præmis 20 skal sammenholdes med samme doms præmis 18, hvori Domstolen fremhævede, at borgerne kan støtte ret på sådanne bestemmelser over for organer eller enheder, som enten er undergivet statslig myndighed eller kontrol, eller som har særlige beføjelser ud over dem, der følger af de regler, der finder anvendelse i forholdet mellem borgerne.
- 28 Som anført af generaladvokaten i punkt 53 og punkt 77 i forslaget til afgørelse, kan betingelserne, hvorefter det berørte organ henholdsvis skal være undergivet statslig myndighed eller kontrol og have særlige beføjelser ud over dem, der følger af de regler, der finder anvendelse i forholdet mellem borgerne, derfor ikke være kumulative (jf. i denne retning dom af 4.12.1997, Kampelmann m.fl., C-253/96 – C-258/96, EU:C:1997:585, præmis 46 og 47, og af 7.9.2006, Vassallo, C-180/04, EU:C:2006:518, præmis 26).

- 29 I betragtning af det ovenstående skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 288 TEUF skal fortolkes således, at den ikke i sig selv er til hinder for, at der over for en enhed, som ikke har alle de i præmis 20 i dom af 12. juli 1990, Foster m.fl. (C-188/89, EU:C:1990:313), nævnte karakteristika, sammenholdt med de i samme doms præmis 18 nævnte karakteristika, kan støttes ret på de bestemmelser i et direktiv, der kan have direkte virkning.

Det andet og det tredje spørgsmål

- 30 Med det andet og det tredje spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om der består et grundlæggende princip, som er retningsgivende for en retsinstans, der skal tage stilling til spørgsmålet, om der over for et organ kan støttes ret på de bestemmelser i et direktiv, der kan have direkte virkning, og navnlig, om der kan støttes ret på sådanne bestemmelser over for et organ, som af en medlemsstat har fået tildelt opgaven i andet direktivs artikel 1, stk. 4.
- 31 I denne henseende bemærkes, at ifølge Domstolens faste retspraksis kan et direktiv ikke i sig selv skabe forpligtelser for private og kan derfor ikke som sådan påberåbes over for sådanne personer (jf. dom af 26.2.1986, Marshall, 152/84, EU:C:1986:84, præmis 48, af 14.7.1994, Faccini Dori, C-91/92, EU:C:1994:292, præmis 20, af 5.10.2004, Pfeiffer m.fl., C-397/01 – C-403/01, EU:C:2004:584, præmis 108, og af 19.4.2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, præmis 30). En udvidelse af muligheden for at påberåbe sig ikke-gennemførte direktiver, således at de også kommer til at omfatte retsforhold mellem private, ville være ensbetydende med, at der tillægges Den Europæiske Union beføjelser til at udstede regler, der direkte skaber forpligtelser for private, selv om en kompetence hertil kun tilkommer Unionen med dens kompetence til at udstede forordninger (jf. dom af 14.7.1994, Faccini Dori, C-91/92, EU:C:1994:292, præmis 24).
- 32 Ifølge Domstolens ligeledes faste praksis kan borgere imidlertid, når de ikke i forhold til en borger, men i forhold til en stat kan støtte ret på et direktiv, påberåbe sig dette, uanset i hvilken egenskab staten har handlet, dvs. som arbejdsgiver eller som offentlig myndighed. Det er nemlig i begge tilfælde væsentligt at hindre, at staten kan forbedre sin retsstilling ved ikke at efterkomme EU-retten (jf. dom af 26.2.1986, Marshall, 152/84, EU:C:1986:84, præmis 49, af 12.7.1990, Foster m.fl., C-188/89, EU:C:1990:313, præmis 17, og af 14.9.2000, Collino og Chiappero, C-343/98, EU:C:2000:441, præmis 22).
- 33 På grundlag af disse betragtninger har Domstolen fastslået, at borgerne kan støtte ret på ubetingede og tilstrækkeligt præcise direktivbestemmelser, ikke alene over for en medlemsstat og alle dens administrative organer, såsom decentraliserede myndigheder (jf. i denne retning dom af 22.6.1989, Costanzo, 103/88, EU:C:1989:256, præmis 31), men ligeledes, som bemærket i forbindelse med besvarelsen af det første spørgsmål, over for organer eller enheder, som er undergivet statens myndighed eller kontrol, eller som har særlige beføjelser i forhold til dem, der følger af bestemmelser, som gælder i forholdet til private (jf. dom af 12.7.1990, Foster m.fl., C-188/89, EU:C:1990:313, præmis 18, og af 4.12.1997, Kampelmann m.fl., C-253/96 – C-258/96, EU:C:1997:585, præmis 46).
- 34 Sådanne organer eller enheder er forskellige fra private og skal sidestilles med staten, enten fordi de er offentligretlige juridiske personer, som udgør en del af staten i vid forstand, eller fordi de er undergivet en offentlig myndigheds myndighed eller kontrol, eller fordi de af en sådan myndighed er blevet tildelt udførelsen af en opgave af almen interesse og med henblik herpå er blevet tillagt disse særlige beføjelser.
- 35 Dermed kan der støttes ret på de bestemmelser i et direktiv, der kan have direkte virkning, over for en enhed eller et organ, selv privatretligt, som af en medlemsstat har fået tildelt udførelsen af en opgave af almen interesse, og som med henblik herpå har særlige beføjelser i forhold til dem, der følger af bestemmelser, som gælder i forholdet til private.

- 36 I det foreliggende tilfælde bemærkes, at medlemsstaterne ifølge første direktivs artikel 3, stk. 1, var forpligtede til at træffe alle formålstjenlige foranstaltninger for at sikre, at erstatningsansvaret for køretøjer, der er hjemmehørende i det pågældende land, er dækket af en forsikring.
- 37 Den betydning, som EU-lovgiver tillagde beskyttelsen af skadelidte, førte den til at supplere denne bestemmelse ved i medfør af andet direktivs artikel 1, stk. 4, at forpligte medlemsstaterne til at oprette et organ, der mindst inden for de i EU-retten fastlagte grænser skal erstatte tingsskade og personskade, der forvoldes af et ukendt køretøj eller et køretøj, for hvilket der ikke er tegnet en lovpligtig forsikring som omhandlet i direktivets artikel 1, stk. 1, der henviser til første direktivs artikel 3, stk. 1 (jf. dom af 11.7.2013, Csonka m.fl., C-409/11, EU:C:2013:512, præmis 29).
- 38 Derfor skal den opgave, som et erstatningsorgan som MIBI er blevet pålagt at udføre af en medlemsstat, og som medvirker til opfyldelse af det generelle formål, der forfølges af EU-lovgivningen om lovpligtig ansvarsforsikring for motorkøretøjer, nemlig beskyttelse af de skadelidte, anses for en opgave af almen interesse, som i nærværende sag er omfattet af den forpligtelse, der er pålagt medlemsstaterne i andet direktivs artikel 1, stk. 4.
- 39 I denne henseende bemærkes, at hvad angår tings- og personskade forvoldt af et køretøj, for hvilket den lovpligtige ansvarsforsikring i første direktivs artikel 3, stk. 1, ikke er tegnet, har Domstolen fastslået, at dette organs intervention skal afhjælpe medlemsstatens svigt for så vidt angår dens forpligtelse til at sikre, at erstatningsansvaret for køretøjer, der er hjemmehørende i det pågældende land, er dækket af en forsikring (jf. i denne retning dom af 11.7.2013, Csonka m.fl., C-409/11, EU:C:2013:512, præmis 31).
- 40 Hvad angår MIBI bemærkes endvidere, at den irske lovgiver ved section 78 i loven af 1961 har gjort medlemskab af dette organ obligatorisk for alle assurandører, som udbyder køretøjsforsikringer i Irland. Dermed har lovgiver tildelt MIBI særlige beføjelser ud over dem, som følger af de regler, der finder anvendelse i forholdet mellem borgerne, idet dette private organ på grundlag af denne lovbestemmelse kan pålægge alle disse assurandører at blive medlem af MIBI og at finansiere udførelsen af den opgave, som den irske stat har tildelt MIBI.
- 41 Der kan følgelig støttes ret på et direktivs ubetingede og tilstrækkeligt præcise bestemmelser over for et organ som MIBI.
- 42 Henset til ovenstående betragtninger skal det andet og det tredje spørgsmål besvares med, at der kan støttes ret på bestemmelser i et direktiv, der kan have direkte virkning, over for et privatretligt organ, som af en medlemsstat er blevet tildelt en opgave af almen interesse såsom den, der er omfattet af den forpligtelse, der er pålagt medlemsstaterne i andet direktivs artikel 1, stk. 4, og som til udførelsen heraf har særlige beføjelser i henhold til loven, såsom beføjelsen til at pålægge assurandører, der udbyder køretøjsforsikringer på den pågældende medlemsstats område, at blive medlem af organet og at finansiere det.

Sagsomkostninger

- 43 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 288 TEUF skal fortolkes således, at den ikke i sig selv er til hinder for, at der over for en enhed, som ikke opfylder alle de i præmis 20 i dom af 12. juli 1990, Foster m.fl. (C-188/89, EU:C:1990:313), nævnte karakteristika, sammenholdt med de i samme doms præmis 18 nævnte karakteristika, kan støttes ret på de bestemmelser i et direktiv, der kan have direkte virkning.**
- 2) **Der kan støttes ret på bestemmelser i et direktiv, der kan have direkte virkning, over for et privatretligt organ, som af en medlemsstat er blevet tildelt en opgave af almen interesse såsom den, der er omfattet af den forpligtelse, der er pålagt medlemsstaterne i artikel 1, stk. 4, i Rådets andet direktiv 84/5/EØF af 30. december 1983 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer, som ændret ved Rådets tredje direktiv 90/232/EF af 14. maj 1990, og som til udførelsen heraf har særlige beføjelser i henhold til loven, såsom beføjelsen til at pålægge assurandører, der udbyder køretøjsforsikringer på den pågældende medlemsstats område, at blive medlem af organet og at finansiere det.**

Underskrifter